T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/214
KARAR NO : 2024/388
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Tapu maliklerinden istenen döner sermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle, tescil kararının tapuya işlenmesi isteminin reddine dair tapu müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılan davanın, İDARİYARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Manavgat Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. H.T.T
Davalı : Manavgat Kaymakamlığı Tapu Müdürlüğü
Vekili : Av. N. Y

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili müvekkilinin, Antalya ili, Manavgat ilçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parsel sayılı taşınmazda bulunan hisselerinin, Manavgat 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/05/2021 tarih ve E.2020/56, K.2021/187 sayılı kararına istinaden Belediye adına tescil edilmesi istemiyle yaptığı başvurunun, hissedarlardan talep edilen 1.297.50 TL döner sermaye ücretini ödememesi üzerine, tescil talebinin reddedilmesine ilişkin Manavgat Kaymakamlığı Tapu Müdürlüğünün 19/09/2023 tarih ve 10053329 sayılı işleminin iptaliistemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdariYargıda

2. Antalya 1. Vergi Mahkemesi 11/10/2023 Tarih ve E.2023/681, K.2023/724 sayılı kararı ile, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun15/1-amaddesi uyarınca görev yönünden reddine, dosyanın davayı çözümlemekle görevli Antalya İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

3. **Antalya 3. İdare Mahkemesi 20/10/2023 tarih ve E.2023/1370, K.2023/1301 sayılı kararı**le, davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun15/1-amaddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden, Antalya İli, Manavgat İlçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parsel sayılı taşınmazda bulunan hisselerin Manavgat 4.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 27/05/2021 tarih ve E:2020/56, K:2021/187 sayılı kararına istinaden Belediye adına tescil edilmesi istemiyle başvuru yapıldığı, yapılan başvurunun Manavgat Kaymakamlığı Tapu Müdürlüğü'nün 19/09/2023 tarih 10053329 sayılı işlemi ile reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen Kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere, idari yargının görev alanı; idare hukuku kuralları içerisinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylemler ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar nedeniyle açılan davaların görüm ve çözümüyle sınırlıdır.

Tapu sicili ile ilgili hizmetler "Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü" tarafından yürütülmektedir. Kural olarak, mülkiyetin elde edilmesi, irtifak haklarının konması için tapu siciline kayıt zorunludur. İdari bir hizmet olan tapu kütüklerinin tutulması, kütüklerde düzeltme yapılması kanun ile adli yargı mahkemelerinin denetimine verilmiştir. 4721 sayılı Kanun'a göre, tapu kayıtları üzerinde yapılacak tescil, terkin ve tashih gibi işlemlere ilişkin davaların çözüm yeri adli yargı yerleridir.

Bakılan davaya konu uyuşmazlık da esasen adli yargıda açılan kamulaştırmasız el atmaya dayalı tazminat davası neticesinde ilgili idarece hükmedilen tazminatların ödenmesi üzerine tapuya yapılan tescil talebinden ibaret olduğu, yani taşınmazın tapu kaydında değişiklik yapılmasından, bir başka deyişle, taşınmazın Belediye adına tesciline yönelik talebin reddi yolunda tapu idaresince tesis edilen işlemden kaynaklanmaktadır.

Bu durumda, tapu kaydında tescil yapılması istemiyle yapılan başvurunun reddedilmesine yönelik işleme karşı açılan davanın görüm ve çözümünde 4721 sayılı Kanun hükümleri kapsamında adli yargı merciileri görevli olduğundan, davanın adli yargı yerinde açılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; davanın 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine..."

4. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. AdliYargıda

5. **Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 20/03/2024 tarih ve E.2023/422 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmışöyledir :

"...davalı idarenin, davacı tarafın talebini döner sermaye ödenmemesi nedeniyle red kararı, idarenin kamu gücünü kullanarak tek taraflı şekilde icra ettiği idari işlemdir. Dolayısıyla bu idari işlemin iptali ancak İdari Yargı Mahkemelerinde görülecek iptal davası ile mümkündür. Bu nedenle dava konusu idari işlemin iptali için açılmış bu davada mahkememizin yargı yolu yönünden görevsiz olduğu kanaatine varılarak,Antalya 3. İdare Mahkemesi' nin 2023/1370 Esas 2023/1301 sayılı kararı ile aynı taraflar arasında aynı konu ve talebe ilişkin açılan davada görevsizlik kararı verildiği anlaşılmakla, her iki yargı kolu arasındaki olumsuz görev uyuşmazlığı oluştuğundan uyuşmazlığın giderilmesi yönünde aşağıdaki ara karar oluşturulmuştur.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1-Davanın görev ve çözümünde idari yargı mercilerinin görevli olduğundan 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. Maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın ve bu yöndeki gerekçeli ara kararımızın ve idare mahkemesi dosyası temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, dosya incelemesinin bu konuda uyuşmazlık mahkemesinde bir karar verilinceye kadar ERTELENMESİNE..."

6. Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi içinadli yargı dava dosyası ve idari yargı kesinleşmiş karar örneği Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

7. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 21 ve 16. maddeleri uyarınca Danıştay Başsavcısı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yazılı düşünceleri istenmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

8. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dilekçesi bir bütün olarak incelendiğinde, dâvâcı tarafından tapu müdürlüğünden talep edilen hususun mahkemece verilen tescil kararının tapuya işlenmesinden ibaret olduğu ve tescil kararının kayıtlara işlenmesi için tapu mâliklerinden istenen dönersermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle mahkeme kararınıntapuya işlenmesine yönelikistemin reddedilmesi üzerine tapu müdürlüğünün buişleminin iptaline karar verilmesiniteminen dâvâ açıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Taşınmazın yargı kararı uyarınca dâvâcı belediye adına tapuya tescili istemli başvuru döner sermaye hizmet bedeli ödenmediği için reddedildiğinden ve dâvâcı belediye bu bedeli ödemekten muaf olduğunu iddia ettiğinden, belediyenin döner sermaye hizmet bedeli ödemesinin gerekip gerekmediği hususunun kamu hizmetinin yürütülme biçimine ilişkin kuralları içeren6083 sayılı Kânun ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmekte olup bu yönde inceleme yaparak uyuşmazlığı hükme bağlama görevi, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanûnun 5. ve 2577 sayılı İdârî Yargılama Usûlü Kanûnunun 2. maddesi uyarınca idâre mahkemesine aittir.

Bu itibarla, yargı kararı uyarınca taşınmazınbelediye adına tapuya tescili sırasında döner sermaye hizmet bedeli ödenmemesi gerektiği ileri sürülerek yapılan başvurunun tapu idâresince reddine ilişkin idârî işlemin iptali istemiyle açılan dâvânın görüm ve çözümünde idârî yargı görevlidir.

Nitekim, aynı başvurudan kaynaklanan ve belediyenin tapu harcı ödemesinin gerekip gerekmediği hususunun değerlendirildiği dâvâ Antalya 1. Vergi Mahkemesinin 22/01/2024 târihli veE:2023/686, K:2024/73 sayılı kararı ile hükme bağlanmıştır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idârî yargının görevli olduğudüşünülmektedir..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, mahkemece verilen tescil kararının tapuya işlenmesi talebi üzerine, tescil için tapu

maliklerinden istenen döner sermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle tapu müdürlüğünün tescil işlemine ilişkin süreci iptal etmesine ilişkin 19.09.2023 tarihli ve 10053329 sayılı işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davaların açıldığı anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, ortada yanlış tutulan tapu kaydının düzeltilmesi ya da tashihine ilişkin bir talebin olmadığı, yine 4721 sayılı Medeni Kanun hükümlerine göre tapu tescili veya özel hukuk hükümlerini ilgilendiren alım, satım ve benzeri işlemlerin de söz konusu olmadığı, döner sermaye hizmet bedelinin ödenmediği gerekçesiyle tescil işleminin sonlandırılması üzerine, bu işlemin hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile iptaline karar verilmesinin istenildiği, bu noktada davanın tapuya tescil ya da tashih talebine değil, idare işleminin hukuka aykırılığı iddiasına dayandığı, bu itibarla, belediyenin döner sermaye hizmet bedeli ödemesi gerekip gerekmediği hususunun kamu hizmetinin yürütülme biçimine ilişkin kuralları içeren 6083 sayılı Kanun ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmekte olup, söz konusu mevzuat hükümlerine göre idarenin kamu gücü kullanılarak, resen ve tek taraflı olarak tesis ettiği söz konusu idari işlemin iptaline ilişkin davanın çözümünde 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun kabulüyle, Antalya 3. İdare Mahkemesinin 20.10.2023 tarihli ve 2023/1370 E., 2023/1301 K. sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir..."

IV. İLGİLİ HUKUK

10. Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un *"İdare Mahkemelerinin görevleri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"1.(Değişik: 24/2/1988 - 3410/1 md.) İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştayda çözümlenecek olanlar dışındaki:

a) İptal davalarını,

b) Tam yargı davalarını,

c) (Değişik: 8/6/2000 - 4577/2 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları,

d) Diğer kanunlarla verilen işleri,

Çözümler.

2.Özel Kanunlarda Danıştayın görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları çözümler."

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasışöyledir :

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

12. 6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Kanunu'nun*"Döner Sermaye İşletmesi "* başlıklı 8. maddesinin 1.,3. ve 6. fıkraları şöyledir .

"(1) Genel Müdürlük faaliyetlerinin gerektirdiği araç, gereç, satın alma, bakım, onarım, yapım, sigorta, kiralama, araştırma, tanıtım, temsil ve eğitim giderleri, yurt dışında yürütülecek proje giderleri, kadastro hizmetlerinin yapılması, yenilenmesi, güncellenmesi ve benzeri her türlü harcama döner sermaye gelirlerinden karşılanabilir.

...

(3) Döner sermaye işletmesince elde edilecek gelirler bu Kanuna ekli (I) Sayılı Tarife Cetvelinde gösterilmiştir. Tarife Cetvelindeki yöresel katsayılar; il ve ilçelerin coğrafi ve ekonomik durumu, nüfusu, gelişmişlik seviyesi, işlem hacmi ve taşınmazların değeri dikkate alınmak suretiyle Bakanlıkça 0,30-3,00 arasında belirlenir. Tarife Cetvelinde belirlenen döner sermaye hizmet bedeli tutarlarını veya oranlarını yarısına kadar indirmeye veya en fazla üç katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu fıkradaki döner sermaye hizmet bedelleri her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Yeniden değerleme oranı uygulanmış tutarlar her yıl Genel Müdürlük tarafından ilan edilir. ....

...

(6) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, köy tüzel kişileri ve kalkınma ajanslarının

kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle sayılan görevleriyle ilgili yapılacak tapu işlemlerinden ve münhasıran elektronik ortamdaki verilere ilişkin olmak üzere veri paylaşımından döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Ayrıca tapu müdürlüklerince gerçekleştirilen her türlü terkin, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan alanlara yapılan her türlü bedelsiz terk ve bağışlama işlemlerinden, Genel Müdürlük birimlerince sebebiyet verilmiş hataların düzeltilmesi işlemlerinden, ilgililerin kusuru olmaksızın nüfus müdürlüğü tarafından resen gerçekleştirilen maddi hataların düzeltilmesi, tamamlanması ve geri alınması işlemleri neticesinde tapuda yapılan kimlik bilgileri düzeltme işlemlerinden, tapu müdürlüklerince resen yapılan işlemlerden, aile konutu şerhi işlemlerinden ve kat irtifakından resen kat mülkiyetine geçiş işlemlerinden döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Veri paylaşımına ilişkin protokol veya sözleşmelerde, döner sermaye hizmet bedellerinin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenebilir"

13. 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin *"Döner Sermaye İşletmesi "başlıklı*487. maddesinin birinci fıkrası şöyledir :

"Genel Müdürlük, ürettiği her türlü tapu, kadastro, harita ve arşiv bilgi ve belgeleri ile sunduğu hizmetlerden gelir elde etmek üzere merkez veya bölge müdürlükleri bünyesinde döner sermaye işletmeleri kurar." hükmüne yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Asliye Hukuk Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece adli yargı dosya suretiekindeidariyargı kesinleşmiş karar örneğiylebirlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hakim Şerife ÖZDOĞAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

16. Dava, Antalya ili, Manavgat ilçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parsel sayılıtaşınmazda bulunan hisselerin, Manavgat 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/05/2021 târihli ve E:2020/56, K:2021/187 sayılı kararına istinadendavacı Manavgat Belediyesi adına tescil edilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddedilmesine ilişkin davacı Manavgat Tapu Müdürlüğü'nün 19/09/2023 târihli ve 10053329 sayılı işleminin iptali istemiyleaçılmıştır.

17. Dava dosyasının incelenmesinden, davacı tarafından tapu müdürlüğünden talep edilen hususun mahkemece verilen tescil kararının tapuya işlenmesinden ibaret olduğu ve tescil kararının kayıtlara işlenmesi için tapu mâliklerinden istenen dönersermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle mahkeme kararının tapuya işlenmesine yönelikistemin reddedilmesi üzerine, tapu müdürlüğünün bu işleminin iptaline karar verilmesi istemiyledava açıldığı anlaşılmıştır.

18. Taşınmazın yargı kararı uyarınca davacı belediye adına tapuya tescili istemli başvuru döner sermaye hizmet bedeli ödenmediği için reddedildiğinden ve dâvâcı belediye bu bedeli ödemekten muaf olduğunu iddia ettiğinden, belediyenin döner sermaye hizmet bedeli ödemesinin gerekip gerekmediği hususunun kamu hizmetinin yürütülme biçimine ilişkin kuralları içeren 6083 sayılı Kanun ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmekte olup, bu yönde inceleme yaparak uyuşmazlığı hükme bağlama görevi, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5. ve 2577 sayılı İdârî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca iş bu davanın görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Antalya 3. İdare Mahkemesinin20/10/2023 tarih ve E.2023/1370, K.2023/1301sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Manavgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Antalya 3. İdare

Mahkemesinin20/10/2023 tarih ve E.2023/1370, K.2023/1301 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde oy birliğiyleİLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN